

Väljaandjad:
Tõrva linnavalitsus, Helme vallavalitsus,
Põdrala vallavalitsus
Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas
Trükk: AS Kroonpress;
Otsepost: OÜ Joon; Tiraaž: 3000
Toimetus: Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992

SEPTEMBER
8/2015

HELME

KIHTELKONNALEHT

ARVAMUS:

Mis saab
bussi-
liiklusest?

LK2

UUDIS

Tõrvas
valmis
discolfirada

LK3

FOOKUS

Kütuse-
müüjad
saavad läbi
sõbralikult

LK6-7

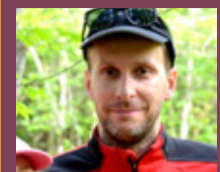
VARIA

Kossu-
mehed
tulid MMilt
hõbedaga

LK10

PERSOON

René Rahn:
südameasi
kooli-
haridus

LK12

Egon Ilisson

Uus turg tuleb parem kui varem

Turumajandus on olnud inimkonna lahutamatu osa aegade algusest. Tõrva uus turg on samm ühtse turusüsteemi veelgi paremaks kinnistamiseks.

Tõrva linna pärliks peaks saama hiljemalt Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks valmiv keskvaljaku rekonstrueerimisprojekt nimega Mulgi Kuurort. Selle teokssaamine tähendab aga seda, et Tõrva turu praegusel kujul säilimine ei ole ideekavandi järgi võimalik. Turg aga ei kao kusagile ja uus asukoht Veski tänaval on nii logistiliselt kui ülesehituselt parim võimalik variant. Lähedus uuele bussiplatvormile, võimalus teha oste ka siseruumides ja laiem kaubavalik peaks rõõmustama kohalikke elanikke. Ettevalmistused turu kolimiseks on juba käimas ja uus turg võiks võõrustada ostlejaid juba tuleval kevadel.

Turule sobivamat kohta on Tõrvas juba aastaid otsitud ning kirja pandud isegi linna arengukavasse. Tõrva linnapea Maido Ruusmanni sõnul on nüüd õnneks olemas sobiv koht, kus uus turg kenasti käima saada.

Turg kui kvaliteetne toidupood

Tänapäeval on inimestele väga tähtis nende tervis ja seetõttu valitakse hoolikalt, mida süüakse ja kuskohast on toidukraam pärit. Hügieeninõuete täitmine on inimeste esmasest sooviks turule toitu varuma minnes. Uus turg võiks selles suhtes kindlasti olla eeskujuks paljudele teistele väikelin-

Siseruumides asuva talupoe valmimine võtab veel aega, kuid hoovil kaubeldakse loodetavasti juba kevadel. Foto: Egon Bogdanov

nadele, kuna iga kaupleja tarbeks on olemas nii vesi kui ka elekter. Seda, et turg kolib eramaale ja turukauplejad ei jõua kohamaksu maksta, kartma ei pea. "Hinnad kujundab nõudlus. Turgu ei saa pidada, kui kauplejate jaoks kohamaksud liiga kallid on ja nad kohale ei tule," kinnitab Ruusmann, et ei tohiks uue turu puhul olla kartust, et see tühjaks jääb. Linnapea lubab, et ei jäta kauplejaid oma muredega üksi ning seisab uue turu valmides nende huvide eest.

Veski tänava kompleksi arendaja MTÜ Mulgi Mekk eestvedajad Ivo Muru ja Pille Paberits on juba aegsasti mõelnud sellele, et võrdsed võimalused oleksid nii toidu- kui tarbekaupade müüjatel. "Soovime luua ühtse turusüsteemi ehk oleme plaani- nud avada siseruumides talukohviku ja poe, kus müüme inimeste omakasvatatud ja valmistatud kaupa," on Paberits kindel, et toidukraam on kvaliteetne. Maja õuel nähakse aga tegutsemas hästi toimivat kohalikku turgu. Turuhoones on plaanis ka viia

läbi temaatilisi päevi ja tegevusi Uus turg peaks välistama kindlasti ka ühe praeguse probleemi, et peale kauplemispäeva lõppu saab turuplatsist napsumeeste ja teiste toredate vandersellide pleenumi pidamise paik.

Uus turg saab olema mugavam kõigi jaoks

Pragused turukauplejad on uue turu puhul veidi skeptilised, sest kardetakse, et uut turgu ei leia üles läbisõitjad. Samas Mulgi Kuurorti ideekavandi teokssaamisel, niikuks bussiplatvorm praegusest turukohast nagunii kaugemale. Kuna keskvaljaku projekti ehitustegevuse tõttu suletakse praegune turg paratamatult, on uus hoone kauplejate jaoks ka justkui pääsetee.

Tõrva turul on hetkel ülekaalus mitte just kõige organiseeritumalt välja pandud riidekraam ja esmatarbekaubad, mis iseloomustab veidi musketäride ajastu pudukaupmeeste tegevust. Uue plaani kohaselt oleks võimalik tänastel ja homsetel kaup-

meestel oma müüdavat paremini presenteerida. Hetkel on teostamisel kaks turupaviljoni olemasoleva mudeli järgi, mis tagavad 12 müügikohta. Üks paviljon kaheksa kohaga toidukaupade ja aiasaaduste müügiks ning teine varjualune käsitöö ja tarbekaupade kauplejatele. Samuti on olemas 4-5 kaubaauto jaoks kauplemiskoht. Iga soovija saab kindlasti tulla kauplemise oma lauaga või vajadusel meie poolt laenutatud laual. Hilisemalt on plaanitud maja seinteäärde ehitada paar kinnist müügimaja.

Ettevalmistustööd uue turu tarbeks käivad usinalt ja juba on kaetud kogu turuks ettenähtud pind tänavakividega. Seega on välistatud pori ja niiskuse ning jalgealune on mugav. "Kivi alla on paigutatud elektri- ja veetorustikud, mis tagavad kätepesu ja veevõtu võimaluse. Elektri olemasolu annab palju võimalusi, näiteks tagada pangakaardiga maksimise, või saab tulla turule kohvi ja küpsetisi pakkuma," räägib Paberits uutest võimalustest.

Aruteludele avatud

Seda, et praegustel turukaupmeestest julgalt üle sõidetakse ja nad nelja tuule poole kupatatakse, ei tasu karta. Uue turu haldajad sõda kellegagi pidada ei taha ja loodetavasti leitakse ühine tegutsemisviis. "Oleme avatud igakülgselt koostööks ja paindlikud, sest eelkõige on vaja jälgida vajadust ja sellekohaselt ka teha kokkuleppeid." Praegused turukauplejad, kes on hetkel võtnud uue turu suhtes pessimistliku positsiooni ja on äraootaval seisukohal, loodab Paberits enda leeri saada. "Tunnen väga suurt kahjumeelt meie seniselt pikajaliselt turul tegutsevate inimeste vastuolu suhtes.

Minu jaoks on nemad ikkagi meie turu hinged ja sooviksin väga nendega koostööd teha ning kuulata nõuandeid, kuidas kõike ehitades nende tööd mugavamaks teha," pole Paberits kaotanud lootust olla ühel päeval kõik koos samal pool barrikaade.

TELLI REKLAAMI HKLIS

Ajalehe „Helme Kihelkonnaleht“ reklaamihinnad (vabapaigutus) vastavalt reklaamipinna mahule:

Korduvreklaami tellijatele vähemalt 10%-line hinnasoodustus.

Terveks aastaks ette tellijatele vähemalt 20% hinnasoodustus.

1 lk: 250€

1/2 lk: 130€

1/4 lk: 70€

1/6 lk: 55€

1/8 lk: 40€

1/16 lk: 25€

1/24 lk: 20€

1/48 lk: 10€

Egon Ilisson
HKL vastutav väljaandja

Häälega Tallinnasse?

Elus on palju loogilisi asju, mida me peame enda jaoks ütlema selgeks. Me oleme harjunud sellega, et 100 meetri jooksu võidab olümpial alati mustanahaline sportlane või et jumalat kujutatakse filmides või raamatutes alati mehana. Samamoodi oleme me harjunud, et Tallinnasse sõidusoovi korral saame istuda bussi peale ja seda ka teha. Paraku aga tundub, et kõik ilmselged asjad polegi nii selged.

Tõrvast otse Tallinnasse saab hetkel igapäevaselt sõita ainult Taisto bussiga ja seda neli korda päevas. Kui 8:32 väljuvale hommikusele bussile ei jõua, siis järgmine võimalus avaneb alles kell 13:02. Liinil opereerimise lõpetanud SEBE otsus teeb murelikuks, sest vaatamata krõbedatele piletihindadele on ikkagi bussifirmadel tegu kahjumliku marsruudiga. Nüüd on meil bussimonopol ja mine tea, mis hindadest saama hakkab.

Just pileti hind ongi see, mis hämmastab kaugliini busside puhul. Enamasti on see 13-14 € Tõrvast Tallinnasse sõites ja nii olnud juba aastaid. Samas on kütuse maailmaturu hinnad langenud viimastel aastatel pea kaks korda. Pileti hindade see aga muutnud ei ole. Nüüd, kui kõik kaardid on Taisto käes, siis võib juhtuda, et hinnad kallinevad veelgi. Kui kütusehinnad peaksid tõusma hakkama, siis on ka põhjus hindade juurde kerimiseks olemas.

Kui kunagi tuli Tallinnasse autoga sõites masin rahvast täis kuhjata, et reis rahakotti auku ei teeks, siis ajad on muutunud drastiliselt. Hetkel on olukord, kui ökonoomse autoga on odavam sõita ka üksinda, kui seda bussiga tehes. Selline asjade kulg tekitab palju küsimusi, kas bussiliiklus ääremal üldse säilib? Ilmselt karta väga pole, sest nüüd sai Taisto ka SEBE kliendid endale ja bussid peaksid täituma kenasti. Samas reedeti ja pühapäeviti võib see tekitada olukorra, kui kõikide sõitjate jaoks kohti bussi ei jätkuku.

Üks asi on bussiga Tallinnasse sõitmine, aga sootuks teine asi see, et paljud kohalikud kasutavad sedasama liini ka lihtsalt koju Helmesse, Ritsu, Alale või mujale sõitmiseks. Inimesed, kellel buss on igapäevane töövahend, on kõige raskemas seisus. Aja planeerimine on keerukam ja bussijaamas tuleb teinekord pikka aega oodata. Siinkohal on abiks küll ka maakonnasisesed liinid, aga see ei võta probleemilt tähelepanu.

Sõit Tõrvast Tallinnasse kestab hommikul pea 4 tundi, läbides sealhulgas selliseid haruldasi Eesti paiku, mida isegi ristsõnades ei küsita.

Kahjuks loobus liinist just SEBE, kelle bussid on oluliselt mugavamad, korraliku internetiühendusega ja bussijuhid on inimlikud. Taisto, kelle aeg- ajalt on liinidel sõitmas bussid, mis passiks muuseumieksponaatideks, jäi vähemalt sellel liinil SEBE-le kindlasti alla. Taisto rallifännidest bussijuhid, kes armastavad äkkpüürdustega inimestesse adrenaliini süstida, jäävad meile alles ja me peaksime ilmselt olema tänulikud, et vähemalt varblane on pihus. Paraku on Taisto just see, kelle jaoks on kiirliin lihtsalt sõnakõlks, sest sõit Tõrvast Tallinnasse kestab hommikul pea 4 tundi, läbides sealhulgas selliseid haruldasi Eesti paiku, mida isegi ristsõnades ei küsita.

Jääme lootma, et uus ühistranspordiseadus bussiliikluse taas regulaarsemaks muudab ning ka pileti hindades tehakse korrektuure selle odavamaks muutmise suhtes. Senikaua aga võivad "jookse ikka mustanahalisel" ja "jumal on mees".

Häid reise ja... armastage!

Gunnar Obolenski

Eesti Buss OÜ (Sebe, Simple Express ja Lux Express esindaja Eestis) juhatuse esimees

Mis saab ühistranspordist?

Eesti ühistransporditurul on suurte muutuste aeg. Bussiturul tiheneb sel aastal oluliselt konkurents nii olemasolevate kui ka uute tulijate vahel. Põhjuseks ei ole ainult sõtlase bussifirma, kelle lubadusi turule tulla meedia juba mõne võrra on vahendanud. Bussiturgu ootavad teiseldki olulisel muudatused: uue ühistranspordiseaduse ja sellega kaasnevate liinilubade väljastamise kaalutluspõhimõtete muudatused, mis jõustuvad oktoobris, toovad tihedama konkurentsi kõikidele kommertsliinidele, eriti just maapiirkondadesse.

Kui senini on kaalutluspõhimõtted kaitsnud liiniloo saanud ettevõtet ebaterve konkurentsi eest kogu liiniloo kehtivuse perioodi, siis edaspidi võib vähemalt samaväärse või parema teenusega konkurent saada õiguse sõita samadel aegadel, mida teine vedaja juba teenindab. Konkurent ise on tegelikult hea, sest see paneb kõiki rohkem kvaliteetsema teenuse nimel pingutama, ja see loob hea aluspõhja bussireisijate arvu kasvatamiseks. Paraku eksisteerib ka ebaterve konkurent.

Oluline transpordituru osaline on ka Elron, mis erinevalt bussifirmadest saab riigilt toetust ja pakub seeläbi kommertsalustel toimivale bussiliiklusele ebavõrdset konkurentsi näiteks bussipiletist odavamalt hinda pakkudes. Kogu Eestit kattev liinivõrk on omavahel tihedalt seotud ja logistilise tasakaalu rikkumisel kaotavad eelkõige põhitrasidest kõrvalejäävad piirkonnad, kuhu Elroni rööpad ei ulatu ja kust kiired ekspressbussid suure hooga mööda sõidavad.

Mis sai saatuslikuks Tallinn-Valga liinile?

Liinivõrgu optimaalsena hoidmine on kommertsalustel toimiva bussifirma igapäevane kohustus. Ainuüksi reedeiks, pühapäevaks ja suveks, kus busside täituvus on kõige suurem, ei ole võimalik busse osta ega töötajaid palgata. Buss peab pidevalt liikuma ja seda loomulikult koos reisijatega. Paraku on just Lõuna- ja Kagu-Eestis toimunud suurend muudatused nii inimeste asustuses kui reisisuharjumustes. Erinevatel põhjustel liigutakse maapiirkondadest üha enam suurematesse linnadesse elama ja tuntavat konkurentsi bussiliiklusele pakub kindlasti ka eestlaste suur auto- ja rongilembus. Ükski bussiettevõtte kergekäeliselt ega mõjuva põhjusega liine ei sulge. Seal, kus isegi atraktiivsed hinnasoodustused busside täituvust enam ei paranda, tuleb majanduslikel kaalutlustel liin sellisel kujul sulgeda. Selleks, et väiksemates piirkondades kommertsalustel kaugbussiliiklus säiliks, peaks bussireisijate arv ja tulu stabiilselt 20-30%

suurem olema, muid trikke polegi. Liinivõrgu opereerimise kulud ei ole võimalik enam allapoole viia. Ühe praktilise näitena saaks tuua hiljutise Tallinn-Viljandi-Valga bussiliinide sulgemise, sest suurem osa selle liini kasutajatest hakkasid Elroni tulekuga Tallinn-Viljandi rongiga reisima. Hoolimata bussireisijate poolse võrra soodsamaks tehtud bussipiletist (Tallinn-Valga 6€!) ei kasvanud 6 kuu jooksul reisijate arv enam sellise tasemeni, et liini kahjumist kasumisse tuua. Selle tulemusena on nüüd probleemi ees nt. Karksi-Nuiast Tõrvasse sõita soovijad, sest Elron neid ei aita ja buss enam ei sõida.

Millele siis kulub?

Bussiettevõtte kulud jagunevad suures plaanis kolmeks suhteliselt võrdseks osaks: 1/3 töötasud ja admin. kulud, 1/3 kütus ja 1/3 bussiga seotud kulud (soetamine, hooldus, remont, rehvid, kindlustused, pesu, koristus jms.) Kulude hinnavõrdlus busi ja autoga piirneb tavareisijale enamasti summaga, mis kulub kütusele, sest muud auto ülalpidamise ja mugavuskulud ei osata lihtsalt kilomeetri kuluks ümber arvestada. Samuti ei maksa autojuht ja/või reisija isendale sõitmise eest palka. Bussides pakutav tasuta wifi, tasuta 220V voolupistikud, tualetid, kaardi- omanike võimalus, piletimüügisüsteem jne. on samuti, mis kajastub lõppkokkuvõttes piletihindas.

Ühtset ja õiglast piletihindu on kogu liinivõrgu osas samuti raske välja tuua. Arvestus käib aastapõhiselt ja kokkuvõttes peavad liini tulud katma kulud, nii lihtne see ongi. Üks olulisemaid hinnakujunduse elemente on busi täituvus! Mida rohkem on reisijaid, seda soodsamaks kujuneb pileti keskmine hind. Liinikilomeetri läbimiseks tehtav püsikulu on suures plaanis läbi aasta samasugune, aga reaalse tulu teenimise ajad, päevad, perioodid väga kaootilised. Seega pole vahet, kui madalaks on kulud optimeeritud, kui reisijat bussis ei ole, on ka see optimeeritud kulu puhas kahjum.

Lahendusi otsides

Üheks võimaluseks säilitada kaugliinide- ja kogu bussituru jätkusuutlik toimimine ongi oktoobrist kehtima hakkav uus ühistranspordiseadus. See annab senisest vabamad võimalused aastaid tagasi väljastatud liinilubade ja sõiduplaanide vastavusse viimiseks tänase konkurentsiolukorraga ja eelkõige reisijate ootustega. Uued turule sisenejad on huvitatud vaid suurte linnade vahel ekspressliinidega sõitmise, see aga mõjutab otseselt paljude peatustega kaugliinide jätkusuutlikkust

väiksemates piirkondades, kui nendel liinidel algepeatusest lõppu sõita soovivad reisijad kiirliinidele üle lähivad. Riik peaks tagama kogu Eesti ulatuses bussiihenduse jätkusuutlikkuse ja mitte eelistama ühte veoiliiki teisele ega välisfirmat Eesti firmadele. Rongiliikluse arendamine ja uute rongide ostmise on kahtlemata olnud vajalik samm Eesti põhisuundades toimuvate ühenduste kvaliteedi parandamiseks, kuid sellega võiks ka maksimaksja raha kulutamine piirduda. Dotatsioonid rongiliikluse elushoidmiseks on juba hetkel niivõrd suured, et Elroni rongipargi suurendamise mõte peakski jääma vaid mõtteks.

Uued turule sisenejad on huvitatud vaid suurte linnade vahel ekspressliinidega sõitmise, see aga mõjutab otseselt paljude peatustega kaugliinide jätkusuutlikkust

Kaugliinide säilimisele nendes piirkondades, kus majandusliku mittetasuvuse tõttu plaanib vedaja liini sulgeda, saaks kaasa aidata ka kohalik omavalitsus läbi osalise toetuse. Hetkel korraldatakse maakondade siseselt avalikku liinivõrku läbi riigihangete, seega võiks abistava toetuse osas ka midagi analoogset kaugliinidel välja mõelda. Igal juhul oleks riigile soodsam/ kasulikum olemasoleva kaugliiniloo omanike võimalus, piletimüügisüsteem väikese lisatoetuse osas läbirääkimisi pidada kui terve liini opereerimise kulu edaspidi ise kanda või sootuks elanikud ilma reismise võimaluseta jätta. Konkreetseid näiteid võib juba Eesti erinevates maakondades leida, kus suletud kommertsliin on läbi kohaliku omavalitsuse toetuse taas käima pandud.

Oktoobrist jõustub uus Ühistranspordiseadus ja seoses sellega avaneb võimalus lähitulevikus mitmete uute väljumiste avamiseks, mida juba ammu oleme ihaldanud. Sügis-talv on bussiduses traditsiooniliselt svuise põhihooja ettevalmistamise periood ja suuremaid liinivõrgu arendusi on oodata siis. Samas laendame juba oktoobrikuust Eesti esimese ja kõige soodsamaid hindu pakkuva Simple Expressi liinivõrku Lõuna-Eestisse. Nii et peatselt jõuavad 1€ hinnad ka Võrru, Põlvasse, Viljandisse, Pärnusse ja veel mujalegi. Aasta tagasi alustanud Simple Express on osutunud väga edukaks ja laienemiseks soetasime tehast uued bussid.

Osad kasutuses olnud vanemad bussid lähuvad müüki ja uuemad teenindavad allesjäänud liinivõrku edasi. Päris uusi liinilube niipea juurde ei tule, seega tuleb ka bussijuhtide tööd ümber korraldada.

Bernhard Heinrich von Strykile kuulus peale Riidaja mõisa ka Voltveti, Kärsu, Suure-Kõpu ja Taagepera mõisad.

Uue planeeritava omavalitsuse pindalast üle poole moodustaks Helme vald.

Helme Kihelkonnalehte on trükitud tänase päeva seisuga juba 42 000 eksemplari

Margo Metsoja

Tõrva Gümnaasiumi pargis saab mängida discgolfi

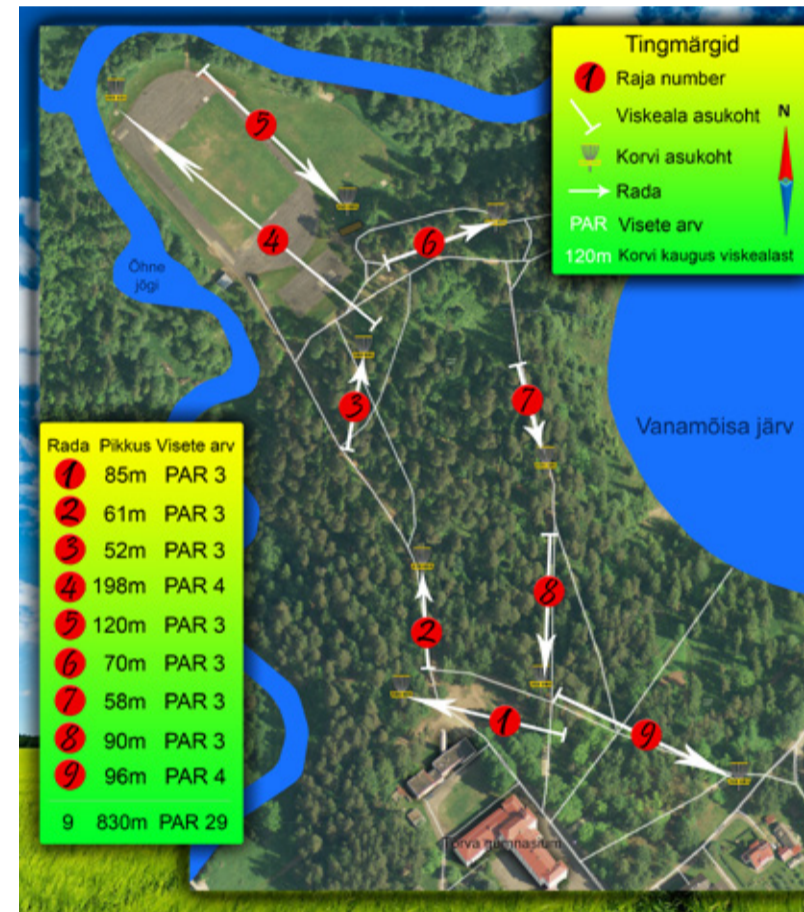
Tõrva ainus discgolfi rada on seni asunud noortekeskuse territooriumil. Aastaid tagasi kirjutatud projekti abil sai soetatud 15 korvi ning parkümmend ketast. Aastate jooksul on noored saanud rada kasutada ja mängimas käia. Sel kevadel tuli aga kohalike mängijate jutust välja, et noortekeskuse ala on korraliku discgolfi raja jaoks liiga väike ning see tuleks ümber kolida kuskile mujale.

Tõrva piirkond oma looduskaindusega pakub mitmeid variante, kuhu hea tasemega ning mitmekesine rada teha. Valikust käisid läbi Härma karjäär, Helme lossivaremed, Tantsumägi, gümnaasiumi park jt. Arvestades raja ligipääsetavust, hoolduse vajalikkust, muinsuskaitse tingimusi ja muud, jäi lõpuks parimaks valikuks Tõrva Gümnaasiumi park.

Koostöös kohalike mängijatega sai pargi alt läbi käidud ning kaardile parimad korvide asukohad pandud. Varsti on kohal ka korvid, valmis esimesed viskealad ning kõik huvilised saavadki ise discgolfi järele proovida. Rada hakkab koosnema 9 korvist, 6 korvi jääb noortekeskuse alale, et seal nooremad harjutada saaksid.

Discgolfi raja kasutamine on täiesti tasuta ning seda võivad teha kõik, kes vähegi soovivad. Ootamegi, et mängijad oleks igast vanusest ja soost ning nii Tõrvast kui ka kaugemalt. Mängimiseks on vajalik ketas. Kettaid on mitut tüüpi: kaugmaa kettad, keskmaa kettad, putterid. Hea valiku kettaid näeb näiteks veebipoest www.discsport.ee/pood. Sealt leiab kettaid nii algajatele kui ka juba kogeenumatele mängijatele.

Mängijate sõnul on valmiv rada gümnaasiumi pargis jõukohane.

Tõrva discgolfi rada hakkab kulgema läbi gümnaasiumi pargi. Mängijate jaoks on iga korv rajakaardiga varustatud.

Rada pargi all sai kokku pandud just mõttega, et oleks põnevust, oleks lihtsamaid kui ka pikemaid ning rohkem oskusi vajavaid viskeid. Arvestatud on ka sellega, et discgolfi mängijad segaksid võimalikult vähe tervisesportlasi ning vastupidi.

Discgolfi rada saab Tõrva gümnaasiumi parki üles pandud oktoobrikuuks ning siis võivad rada kasutada kõik soovijad.

Raja loomiselt on teoks olnud Tõrva Avatud Noortekeskus, Tõrva Gümnaasium, Tõrva Spordiselts ning Tõrva kohalikud discgolfinuvilised.

DISC GOLF

Discgolf on hasarti tekitav sportmäng, kus mängijad peavad võimalikult väheste visete arvuga spetsiaalse lendava taldriku viskama discgolfi korvi. Mängu võitjaks on see, kes väiksema visete arvuga läbib etteantud raja, mis tavaliselt koosneb 9 või 18 korvist. Mäng sarnaneb oma põhimõttelt tavalise palli-golfiga, selle vahega, et palli ja kepi asemel on ketas ja spetsiaalne kettidega korv.

Discgolfi algus on tihedalt seotud tavalise frisbee lennutamisega ja usutakse, et esimesed algelise discgolfi mängijad tekkisid juba 1920-ndatel, kui frisbeedena kasutati pirukavorme ja purgikaasi. Modernse disc-golfi ajalugu ulatub 1960. aastate lõppu, kui kaks meest nimega George Sappenfield ja Ed Headrick võtsid USA-s kasutusele termini "disc golf" ning tutvustasid mängu laiemale üldsusele.

Esimene discgolfi võistlus Eestis toimus 2002 juunis Tallinnas, järgmisel aastal rajati Eestisse esimene discgolfi park Põlvamaale Mäoetsa talu maadele. Seoses mängijate arvu hüppelise kasvuga 2012. aastal on pidevalt kasvanud ka korraldatud võistluste arv Eestis.

Tõrva Gümnaasiumi park pakub lisaks mitmekesisele rajale ka ilusaid vaateid.

TÕRVA DOKFEST JA PUBI JUUDAS KUTSUVA!

DND / SÕPRUSE PUIESTEE / THE DIAMOND BLOW (AUSTRALIA)

16. OKTOOBER KL 21.00 PILET 5 €

Egon Ilisson

Turismiettevõtjad kehva suve üle ei kurda

Torupilli talu imekaunis vaade linnulennult.

Marja Talu pakub nii puhke, kui ka huvitegevusnaudingut.

Äsja seljataha jäänud kalendrisuvi tekitas paljudes trotsi tagasihoidlike ilmade pärast. Ometi kohalikud turismiasutused klientide puuduse üle kurta ei saanud.

Seda, et talvekuudel Eestis turismiettevõtjatel liialt suurt turgu ei ole, teavad kõik ja seetõttu tuleb väga palju panustada suvekuudele. Tänavu oli suvi pehmelts öeldes kehva ja võiks arvata, et see tekitas turismipõhja, aga tegelikkuses asjad päris nii ei olnud - inimesed soovivad ju ilmast hoolimata puhata.

Riidas asuva Torupillitalu peremees Ants Taul ütleb, et suurt mõju ei oma ei ürituste toimumine piirkonnas ega ka päikesepaiste. "Need asjad meie klientide arvu ei mõjuta, sest pulmi ja sünnipäevi peetakse olenemata ilmast, olenemata spordi- või kultuurikalendrist," rääkis Taul, kellel näiteks Viljandi Folgi ajal oli pulm majas. Marja talu perenaine Sirje Luther tunnistas samuti, et nende külalastavust sel aastal viletsuvi ei mõjutanud, kuna broneeringud olid varasemalt paigas. "Kindlasti mõjutab ürituste korraldamine lähikonnas külalastavust. Kahjuks ei olnud meil võimalik suurürituste ajal pakkuda majutusteenuste varasemate broneeringute tõttu," olid Marja talus suveplaaniid juba pikalt ette teada. Tõrvas kodumajutuse võimalust pakkuv Ülle Laiakask aga usub, et nigelavõitu suvi mõned kliendid ikka tulemata jätab. "Suvi mõjutab suvemajades ööbijate arvu, kuna vesi järvedes on üsna jahe, siis lastega suvitajaid on vähem kui soojadel suvedel.

Tõrva Loits on kõige rahvarohkem, kuid see üks suurüritus ei too ju aastaks tulu, tube on ikka niipalju kui kogu aeg. Kui on kokkutulekud ja kontserdid, siis on rohkem külalastajaid. Ka nädalalõppudel juubelid kohalikes restoranides toovad kliente," räägib Laiakask peamistest kundedest.

Asukoht ei mõjuta

See, et asukoht mängib külalastajate puhul suurt rolli, kindlasti paika ei pea, vaid enamasti räägib enda eest ikkagi kvaliteet ja enda presenteerimine. Näiteks Ants Tauli sõnul on nende eeliseks asumine pärapõrgus, samal ajal kui Ülle Laiakask kiidab head asukohta Tõrva linnas, veekogude läheduses. Marja talu puhul meelitas lisaks loodusele ka suurel hulgal huvitegevust, millega aega sisustada.

Kui rääkida sellest, et turismiettevõtjatel võiks olla mingi kindel lähikonnas külalastavust. Kahjuks ei olnud meil võimalik suurürituste ajal pakkuda majutusteenuste varasemate broneeringute tõttu," olid Marja talus suveplaaniid juba pikalt ette teada. Tõrvas kodumajutuse võimalust pakkuv Ülle Laiakask aga usub, et nigelavõitu suvi mõned kliendid ikka tulemata jätab. "Suvi mõjutab suvemajades ööbijate arvu, kuna vesi järvedes on üsna jahe, siis lastega suvitajaid on vähem kui soojadel suvedel.

Hinnad odavad

See, et Lõuna-Eestis ei saa nii ränka hinda klientide käest küsida kui pealinnas, on siilidelegi selge. Esiteks on siin konkurents üsna tugev ja teiseks peab ju millegagi ka kliente kohale meelitama. Ei Ülle kodumajutuse, Torupilli ega Marja talu koori turistide ja pakuvad neile nii soodsat hinda kui ka pikemaajaliste peatumiste ja suuremate gruppide puhul soodustusi. Hinnad algavad siinkandis 13 € ja 20 € on umbes ühe ööpäevase külalastuse optimaalne tasu. Lihtsa arvutusega saab teada, et kuuks ajaks endale elamise broneeringud tuleb selle eest maksta oluliselt vähem, kui näiteks korterit üürida Tallinna või Tartu keskkonnas.

See, et hinnad pole kõrged ja talvehoaoeg on tagasihoidlik, tähendab ka seda, et rahas just ei supelda. Seetõttu on mitmed ettevõtjad pidanud leidma ka alternatiivtegevuse. Marja talu haldav ettevõtte tegeleb lisaks turismiteenustele veel ka konsultatsiooniteenuste osutamisega ettevõtetel ning vähesel määral põllumajandusega. Siiski ei olda päris "laante süles, tuulte vallas", vaid rahalist toetust projektide läbiviimiseks on saanud. "Ettevõtte on saanud erinevaid struktuurifondide toetusi investeringute teostamiseks projektipõhiselt. Kohalikul omavalitsusel puuduvad meetmed ja võimalused toetada ettevõtlust rahaliselt, küll aga

abivalmidus dokumentide asjaajamisel on ka omamoodi tugi ettevõtjale," on Luther rahul. Taul aga mingeid rahalisi toetusi saanud ei ole ja ütleb, et kohalik omavalitsus on toetanud moraalselt, riik ei sedagi.

EESTI-NORRA NOORTELAAGER

Augustis toimus Marja talus Norra ja Eesti ühine noortelaager, mille raames korraldati Tõrva Kirik-Kammersaalis kontsert. Tegemist on viiendat korda toimuva kristliku suvelaagriga, millest kolmel korral on viibitud siin ning kahel korral Norras. Laagrites viljelatakse koorilaulu, pillimängu, harrastatakse erinevaid sporditegevusi, tehakse väljasõite ning õpitakse tundma nii üksteist kui ka erinevaid eluaspekte. Lisaks kõigele oli tänavu eesmärk luua viie päevaga hästitoimiv koor ning bänd ja esineda. Kontserdil kõlasid erinevad ingliskeelsed laulud ning norra- ja eestikeelseid lugusid. Esitati ka tantsu ning kaasati pealtvaatajaid tantsu vihtuma. Kooridirektori oli noor ja andekas Norrast pärit Anna Sovold, kes juhib suurimat omalaadset noorte laulu- ja tantsuühingut Tensing Bomlo. Tensing Bomlos laulab ja tantsib tänaseks juba 178 noort ja külas oli neist 9. Laagrite juht on olnud kõigi hea sõber Aksel Lygre, Norra pastor, kes on aktiivne, noortepärane, andekas ja lõbus kuju ning suunab noori igal sammul õiglasemaks, sallivamaks ja mõistvamaks inimeseks. Ühtekuuluvustunne ning vaba õhkkond on see, mis on hoidnud koosolemise jätkuvana ning hoiab ilmselt ka edaspidi.

Tööd pakkuda hooajaliselt

Ei väikeste ega ka suurte turismiasutuste ülalpidamist ei suuda enamasti korraldada ainult pererahvas, vaid vaja läheb ka abikäsi. Seda eriti hooajal, kui majad rahvast täis ja tööd varavalgelt hiliste õhtutundideni. Ülle Laiakask saab hakkama enda jõul ja pere toel ning kedagi eraldi palganud pole. "Teen kõik tööd ise, alates koristamisest kuni raamatupidamiseni, maksuametini," on Laiakask tegus. Torupillilegend Taul proovib samuti kõik omal jõul ära teha "Meil on pereteenõtte. Mina olen pensionär ja palgal on ainult abikaasa, poeg aitab vahet ka. Tööd jätkub aastaringselt ja kui ära väsimine, siis lihtsalt kedagi vastu ei võta," on Taulil lahendus varnast võtta.

Marja talu, kelle kompleks on suurem ja klientide vastuvõtmisvõime suurem, pakub tööd suveperioodiks. "Täistööajaga tööd ei saa aastaringselt pakkuda, kuna talvisel ajal on tegevus väheaktiivne ja püskikud vaatamata sellele, kas külalastajaid on või pole, ikka üsna suured, mistõttu taandub töötajate palgalahendamine aastaringselt rahaliste vahendite nappuse taha," sõnab Luther.

Egon Ilisson

Suurte unistustega võimlemisneiu

Tõrva Gümnaasiumi 7.klassis käiv Grete-Lisette Gulbis on mitmekordne Eesti meister võimlemises, kes veedab treeningutel rohkem aega kui paljud täiskasvanud tippsportlased. Iluvõimleja elu ei ole siinkandis noore tütarlapse jaoks kindlasti kerge, sest Tõrvas kohapeal võimlemistreeninguid ei toimu ja seetõttu peab päevast päeva käima Tartus. "See võtab koos sõiduga kuus tundi päevast. Trenni pikkus on vähemalt kolm tundi ja nii 5-6 korda nädalas," räägib Gulbis, kes jagab ennast kooli ja treeningute vahel. Grete-Lisette ema Kai Rikka sõnul on sõitmist tõesti tohutult palju. "Poole aastaga jaanuarist-juunini tuli meil üle 20 000 võimlemiskilomeetri," toob nooruses ka ise ilu- ja sportvõimlemisega tegeleenud Rikka välja karmid numbrid.

Noore piiga võimlemistee saigi alguse tänu sportlikele vanematele. Grete-Lisette isa oli nooruses jalgpalli ja hokimänguga ametis. "Esialgul oli mõte, et hea rühi ja kehatunnetuse jaoks paneks lapse ka võimlema. Talle hakkas ala meeldima ja pandi kohe võistleva - esimestel võistlustel sai ta 35. koha. Seda, et asi tippspordiks kisub, me muidugi ei arvanud," räägib ema, kes peab sporti heaks vaba aja ja sotsiaalse suhtlemise vormiks.

Soov maailmas läbi lüüa

Vähema treeningmahuga pole aga võimalik nii kapiisriels alal nagu ilu-

Grete-Lisette Gulbis demonstreerib võimlejale kohaselt head painduvust.

Ühinemisläbirääkimised sujuvad tõrgeteta

2017. aasta kohalikes valimisteks peakisid Tõrva linn, Helme, Hummul ja Põdrala vald olema koondunud ühise omavalitsuse alla, mille pindalaks 608 ruutkilomeetrit ja elanike arvuks 6500.

Ühinemisläbirääkimise alguseks võib lugeda 2015. aasta märtsi, kui Helme vald naaberomavalitsusele ettepaneku ühinemiseks tegi. Pärast seda on läbirääkimised sujunud heas tempos ja heaks abiks on OÜ Geomedia konsultandi Rivo Noorkõivu suur panus. Riigi poolt tasustatud nõustamisteenuse eest, mida ühinemisläbirääkijad Siseministeeriumilt taotlesid, on tehtud praeguste omavalitsuste rahvastiku ja sotsiaal-majandusliku olukorra analüüsid ning saadud läbirääkimisel tuge, et need sujuksid kriitiliste momentideta ühinemisingu allkirjastamiseni. Noorkõivu sõnul tuleb ühinemist käsitleda kui vahendit, mis võimaldab piirkonna elanikele paremat elukvaliteeti, oludes, kes elanike arv väheneb ja elanikkond vananeb. Reform peab

näitama, mida inimesed sellest võivad ja kuidas uus juhtimismudel kogukonna soovitud eesmärkide saavutamist toetab.

Riik toetab enam

Kuna haldusreform on planeeritud riigi poolt läbi viia lähiaastatel maksu mis maksab, siis enne riikliku haldureformi kava käiku laskmist on eelis seisus need omavalitsused, kes vabatahtlikult ühinevad. Kes suudavad hiljemalt enne volikogude korralisi valimisi aastal 2017 ühinemiskõnelused edukalt lõpetada ja täidavad ka kõik ühinemistingimused, saavad riigilt oluliselt suurema toetuse. Meie piirkonna jaoks oleks hetkesisuga see summa ligemale 1,2 miljonit eurot, mis oleks väga oluline edaspidisteks investeringuteks.

17. septembril toimunud arvult neljandal ühinemiskõneluste juhtkomisjoni koosolekul arutasid Tõrva, Hummul, Helme ja Põdrala omavalitsusjuhid muuhulgas, milliseid komisjone luua, kes siis omavahel arutaks läbi erinevate

võimlemine läbi lüüa, sest tase on hirmkõva. "Minu vanusegrupis on tase kõrge ja võistlejaid palju. Näiteks 2013.aastal, kui ma Eesti meistritiitli võitsin, oli stardis 70 sportlast," räägib Gulbis ala kohalikest populaarsusest. Et maailmas läbi lüüa, tuleb aga ennast veelgi rohkem tagant sundida. "Eesti tase on hea, aga maailma tipud tulevad ikkagi Venemaalt, Ukrainast, Bulgaariast," räägib Gulbis, kes juba tänavu loodab jõuda rühma koosseisus EM-le ja MM-le ning maailma vägevatega võrreles oskused proovile panna. Enda trumpaladeks peab nooruke võimleja kurika- ja rõngakava.

Mais alles 13-aastaseks saanud Grete-Lisette tunnistas, et sport ja õppimine ei ole kõige lihtsam kombinatsioon. "Sportimine raskendab õppimist kõvasti, sest aega jääb väheks ja öösel pea ei töötä piisavalt. Sellest hoolimata lõpetasin kevadel ainult paari neljaga viite

Grete-Lisette Gulbis demonstreerib võimlejale kohaselt head painduvust.

Ühinemisläbirääkimised sujuvad tõrgeteta

elualdkondade tuleviku ja sujuva ühinemise. Komisjonidest hakkab lisaks juhtimisajale koos käima hariduskomisjon, kultuuri-sportdikomisjon, sotsiaalkomisjon ja kommunaalkomisjon. Läbirääkimised hõlmavad omavalitsuste kohustuslike ja vabatahtlike ülesannete täitmist. Kõikide teemade juures on oluline arutada, kuidas kaasata elanikke ja saada lisavõimluste kodanikeühenduste tugevdamiseks ning kogukondade identiteedi kasvatamiseks.

Koostööallit kohtumisel anti veelkord ka hinnanguid põhilistele hirmudele, mis ühinemisega võiks elanikel tekkida. Arutlusel olid eel- ja täidavad ka kõik ühinemistingimused, saavad riigilt oluliselt suurema toetuse. Meie piirkonna jaoks oleks hetkesisuga see summa ligemale 1,2 miljonit eurot, mis oleks väga oluline edaspidisteks investeringuteks.

17. septembril toimunud arvult neljandal ühinemiskõneluste juhtkomisjoni koosolekul arutasid Tõrva, Hummul, Helme ja Põdrala omavalitsusjuhid muuhulgas, milliseid komisjone luua, kes siis omavahel arutaks läbi erinevate

kõrval. Samuti tuleb võistluste tõttu ette puudumisi, kuid õnneks on õpetajad väga mõistvad ja toredad," räägib Gulbis, kelle lemmikõppeained on kunstõpetus, bioloogia ja geograafia.

Tulevik seotud spordiga

Seda, et tippsport neelab raha, tunnistas ka Kai Rikka. "Kõige suuremad on sõidukulud, aga näiteks ühe võistlustriko hind on umbes 500 €, sest sinna peale läheb vähemalt 3000 Swarovski kristalli. Igaks hooajaks tehakse aga mitu uut trikood," toob mõned näited Rikka. Gulbise sportlaskarjääri edenemist toetab jõudumööda ka Helme vald ja Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp, suures enamuses tuleb aga kulud katta perel endal.

Peale võimlemise lummab Gulbist ka tantsimine ja seetõttu tegi ta suvel Eesti Tantsuagentuuri soovitusel kaasa mitmetes huvitavates modernitantsu, balleti ja jazztantsu töötubades, kust naases samuti uute oskuste ja suure vaimutusega. Koolitantsu raames väljavõidetud ja selgekõpitud tantsulavastusega minnake aga septembris-oktoobris üle-eestilisele tuurile.

Balletitunnid ongi Gulbise lemmikud ning nendes käib ta neli korda nädalas. "Tulevikus soovin luua kavasid nii võimlejatele kui tantsijatele ja teha tantsulavastusi," räägib Gulbis armastusest tantsukunsti vastu.

METSAINVEST

Ostame kasvavat metsa ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvõõndis. Tel: 55 40 150 info@metsainvest.ee

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvõõndis. Tel: 56 111 900

PUURKAEVUMEISTRID

Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalistsiooni- ja seadmete, seadmete ja siveveepumpade paigaldus. Lisainfo tel 52 69 604 www.puurkaevumeistrid.ee

VILJANDI KREMATOORIUM

Piiri 1a +372 5588010 www.viljandikrematoorium.ee

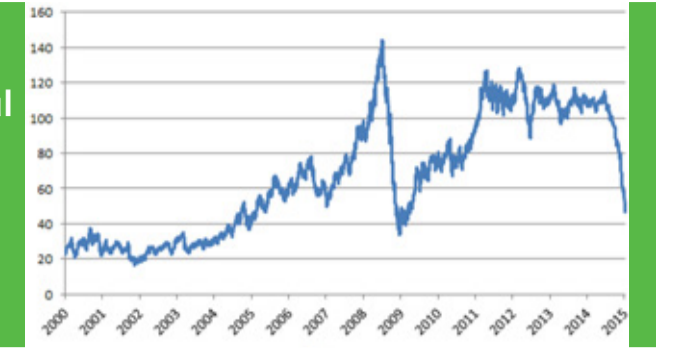
Vastupidiselt autode arvu tõusule väheneb maailmas tanklate arv. Näiteks Suurbritannias oli 60ndatel umbes 40 000 tanklat, aga hetkel kõigest ca 8000.

Esimene ametlik tankimine toimus aastal 1888, kui Wiesloch (Saksamaa) apteegis tankis Bertha Benz.

Maailma suurimas tanklas, mis asub USA-s Texase osariigis, töötab 250 inimest ja seal on 120 tankurit.

Augusti lõpus oli maailmaturul bensiini hind viimase kuue aasta madalaim.

Guido Kuum
Egon Ilisson

Sõbralik ja edasiviiv konkurents kohalikul kütuseturul

Helme kihelkonnas on kokku neli kütusetanklat. Neist kaks on eratanklad ja kaks suuremate tanklakettide omad.

Erifirmade kuuluvatest tanklatest asub piirkonnas üks Linna külas ja teine Tõrva linna piiri lähedal Viljandi tänava ääres. Suuremate tanklakettide esindajatest on Tõrvas Valga maantee ääres asuv Olerex ja Pikasillas asuv Premium 7 tankla.

Kihelkonnalehe toimetuse võttis ühendust kõigi neljaga ja kommentaare jagasid meeleldi Premium 7 turundusjuht Aiki Tiisler, Olerex AS regiooni juht Aavo Hummal ja Beetela OÜ juhataja Kalju Tipka.

Tanklad ei ole ammu enam ainult autodele kosutavaks peatuspaigaks, vaid need on saanud väsinud teeliste ka turgutavaks kohvi ja söögipoolist pakkuvaks asutuseks. Siiski on tanklate peamine otstarve ikkagi pakkuda võimalust tankida neljarattalisi ning seda saab meie kandis teha õnneks väikeste vahemaade tagant ja ka erinevate kütuseliikide olemasolu on tagatud. Pikasillas asuvas Premium 7 teenindusjaamas on kaks tankurit, millest on võimalik osta bensiini 95-t, diiselkütust ning ka eridiisli.

Tõrvas asuvas Olerexis on lausa 4 tankurit, kus on võimalik neid samu kütuseliike osta. Ka Beetelas on neli tankurit, kuid seal kuuluvad valikusse bensiin 95 ja diiselkütus. Linna külas asuvas tanklas on tankureid 3 ja võimalik seal kütust seast valida kas bensiin 95-e, diiselkütust või eridiisli vahel. Kõrgema oktaanivahuga bensiini 98 siinkandis pakkumises pole, kuid seda on

soovi korral võimalik osta Valgast või Karksi-Nuiast.

Ainuüksi kütuse müük tänapäeval ära ei tasu

Lisaks kütusele on võimalik Pikasillas Premium 7 tanklast osta erinevaid toidu- ja autokaupade. Tankla kohvikus on võimalus maitsta erinevaid koha peal valminud koduseid sooje

roogasid. Uuendusuuri läbi teinud siseruumid pakuvad võimaluse väsitavast autojuhtimisest hetkeks hinge tõmmata ja rahulikult jalga sirutada. Premium 7 pakub lisaks võimalust osta kodugaasi ning pumbata rehve. Premium 7 tanklaketi turundusjuht Aiki Tiisleri sõnul ei olegi kütuse osakaal müüginumbrites nii suur, kui seda võiks arvata. "Kütuse- ja kaubamüügi

osakaal Pikasillas teenindusjaamas on laias laastus suhte 60:40 kütuse kasuks," tunnistab Tiisler, et see on väga oluline osa käibest. Ka Tõrva Olerexi teenindusjaamas on võimalik soetada erinevaid auto- ja toidukaupade, pumbata rehve ning rentida järeelhaagist. Niivõrd olulist osa kaubamüügil aga neil pole, sest Olerexis moodustab toidu- ja autokaupade osakaal umb-

kaudu 9% üldkäibest.

Beetela kütusejaam pole erand ja sealt on samuti võimalik soetada erinevaid toidu- ja autokaupade ning erinevaid kiirtoiduroode. On võimalus rentida järeelhaagist ning tankla territooriumil on ka koht elektriauto laadimiseks.

Et tanklaketid ennast ära elataksid ja toimiks kasumliku ettevõtmisena, tuleb neid käigus hoida tihti peale varajastest hommikutundidest hilisõhtuni. Kui alkoholimüügi keeld veel kaupmehi ei mõjutanud, olid Eestis paljud tanklad lahti ööpäevaringelt. Nüüd, kui üks olulisi tulallikaid öise alkoholimüügi näol kadunud, ei näe paljud tanklad öisel müügil mõtet. Tanklate lahtiolekuaegade muutmise koha pealt on seisukoht kõigil ühine – lahtioleku aegasid plaanis muuta pole.

Beetela juhataja Kalju Tipka lisab: "Ebakindlad lahtioleku ajad põhjustavad klientidele ebameeldivusi."

Konkurents on tervitav ja edasiviiv jõud

Kuid kas ääremal, kus rahvast niigi vähe, veel nii väikesel maa-alal ei tekita tanklate rohkus turuseisu, kus kõik virelevad ja proovivad ots otsaga kokku tulla? Suuremate kettide esindajate sõnul on konkurents pigem kasutoov ja seda nii kauba pakkuja kui ka tarbija seisukohast. „Klientidel on võimalik valida oma meelistankla lähtuvalt teenustest ja kaupadest, mida keegi soovib ja mida erinevad tanklaketid pakuvad. Konkurents on tervitav ja edasiviiv jõud," sõnab Premium 7 esindaja Aiki Tiisler.

Ritsu tankla on hea ligipääsetavusega suurtele masinatele. Foto: Janar Eirand

Pikasilla Premium 7 tanklas käib igapäevaselt tihedalt sagimine. Foto: Janar Eirand

Beetela tankla puhul on eeliseks hea asukoht. Foto: Janar Eirand

Seevastu nendib OÜ Beetela juhataja Kalju Tipka, et väiketanklate konkurents pigem kahjulik. Kuna piirkonna elanike arv on võrdlemisi väike, aga tankla ülalpidamiskulud suured, ei leia ta kokkuvõttes, et nii mitme tankla olemasolu väikeses piirkonnas on vajalik.

Paljude kütusearbijate jaoks on oluline eelkõige kütuste hinnad ning see omakorda paneb tarbijaid meelistanklad valida. Kohalike tanklate eestkostjate sõnul sõltub nende hindade kujunemine ümberkaudsete kütusepakkujate tegevusest. Erinevad tanklaketid jälgivad enda sõnul pidevalt, kuidas on konkurendid igapäevaselt hindu muutnud. Vajadusel reguleeritakse hindasid operatiivselt vastavalt piirkonnas toimuvale.

Beetela juhataja Kalju Tipka mainib, et nemad on väikesed tegijad turul ja neil keerulisem hakkama saada, sest tarnijad soosivad hinnapoliitikas rohkem suuremaid ettevõtteid. Vaatamata sellele püüavad nad müüa kütust nii odavalt, kui on võimalik.

Igal tanklal omad eelised

Pikasillas Premium 7 esindaja Aiki Tiisler leiab, et neil on võrreldes teiste Helme kihelkonna tanklatega eelis, kuna nad asuvad teistest tanklatest mõnevõrra kaugemal, teisel maanteetrassil. Lisaks toodi eelisenä välja koha peal valmivate soojade roogade lai valik. Kuulsad Pikasillas hamburgerid on nii paljudegi noorema generatsiooni inimeste jaoks saanud legendaarseteks ja seetõttu on tegu vahel suisa kohustusliku peatuspaigaga. Kohalikele Pikasillas ümbruse rahvale täidab Premium 7 tankla ka kodukaupluse rolli, kuna muid toidupoode läheduses enam avatud pole.

Beetela OÜ toob enda puhul välja suurepärase asukoha linna ääres, Viljandi tänava kõrval. Lisaks sellele märgitakse eelisenä ära laia kaubavaliku nii autotarvikute kui toidukaupade osas. Tõrva Olerexi eeliseks on samuti linna piiril olemine, kuid seda teisel pool linna Valga tänava kõrval. Trumpkaardiks on neil erinevate lisateenuste kõrval sõbralik ja inimlik teenindus. Kohalikele tanklad paiknevad nii strateegilistelt kui keskkonna suhtes heades paikades. Need on rahulikus kohas, kus liigestaskandamist muude kaubandus- asutuste olemasolu tõttu ei ole ja samuti on keskkonnanarik asukoha tõttu oluliselt väiksem, kui need asuksid vahetult veekogude ääres. Kui peaks juhtuma actionfilmides klišeeks saanud tanklaplahvatus, oleks ka inimkaod meie tanklate puhul võimalikult väikesed.

Premium Pikasillas teenindusjaam läbis eelmisel talvel rekonstrueerimise ning sai Premium 7 kontseptsioonile vastava uue sisu. Seega seal lähiajal suuri muutusi kavas pole. Küll aga tuleb aeg-ajalt ette üldisi haldusalaesid muresid, kuid needki saavad kohe kiirelt lahendatud. Igaljuhul on meie kandi sõidukiomanikud igati heas seisus, sest tankimise ettevõtteks suurt pingutust tegema ei pea ja vajadusel on olemas ka võimalus, tänu teenindusjaamade kaubavahetusele, kiirkorras kõrvaldada autol püsivad.

Igal tanklal kindel klientuur

Lähtuvalt erinevate tanklate hüvedest on neil kõigil välja kujunenud enam-vähem kindel klientuur. Üldjuhul on autoomanikud väga lojaalsed kliendid ja eelistavad oma lemmikut igapäevaselt.

Kui tavapäraselt moodustavad kohalike elanikud umbes poole Premium 7 klientuurist, siis suvekuudel muutub see vahetult suvitajate arvult. Klientide hoidmiseks ja võitmiseks arvestatakse nii palju klientide soovidega kui võimalik ja pakutakse suurepäraselt klienditeenindust. Ka Beetelas ja Olerexil on välja kujunenud kindlad kliendid, kellele pakutakse võimalikult palju meelepärast. Kliente on saadud ja hoitud usaldusega kui ka erinevate soodustust pakkuvate kliendikaartidega.

Nagu igal ettevõttel on ka tanklatel omad probleemid nende haldamisel. Kui mõelda võiks, et peavaluks on tihedad kontrollid riigiametite poolt, siis seda peetakse vastupidiselt väga vajalikuks. Murekohtadeks on aga tanklate uuendused. Beetela juhataja Tipka sõnul vajab nende teenindusjaam uuendusuuri, kuid see nõuab suurt investeerimist, mis pole hetkel mõeldav – eriti ajal, kui inimesed piirkonnast üha rohkem ära kolivad. Kuid vastavalt võimalustele on siiski plaanis ka uuendusi läbi viia neid targalt kalkuleerides. Just läbimõeldud ja targad otsused ettevõtete juhtimises annavadki võimaluse, et lähiaegadel pole siinkandis ükski tankla oma tegevust lõpetanud.

Ka Tõrva KEKi linnaosa õhtuti värviliste valgusreklamidega ilmselt Olerex soovib oma teenindusjaama müügisala ümber ehitada, kuid see on komplitseeritud, kuna tegu on rendipinnaga. Olerex AS regiooni juht Aavo Hummal: „Tõrva linna oleks hädasti vaja uut, kaasaegset teenindusjaama. Kas selle teeb Olerex või keegi teine, seda näitavad lähemad aastad.”

Premium Pikasillas teenindusjaam läbis eelmisel talvel rekonstrueerimise ning sai Premium 7 kontseptsioonile vastava uue sisu. Seega seal lähiajal suuri muutusi kavas pole. Küll aga tuleb aeg-ajalt ette üldisi haldusalaesid muresid, kuid needki saavad kohe kiirelt lahendatud. Igaljuhul on meie kandi sõidukiomanikud igati heas seisus, sest tankimise ettevõtteks suurt pingutust tegema ei pea ja vajadusel on olemas ka võimalus, tänu teenindusjaamade kaubavahetusele, kiirkorras kõrvaldada autol püsivad.

Helme ja Põdrala vallas on mõlemas 14 küla, aga rahvaarv on Helme vallas ligemale kolm korda suurem.

Tõrva linnas on korvpalliplatse kokku 6, Helme vallas 5, Põdralas 3 ja Hummulis 1.

Tõrva linnapea Maido Ruusmann ja Päästeameti Lõuna Päästekeskuse juht Margo Klaos sõlmisid hea tahte kokkuleppe, mille eesmärkideks on tõsta Tõrva Linnavalitsuse, Lõuna Päästekeskuse ja elanikkonna teadlikkust piirkonna riskidest, maandada õnnetuste ja hädaolukordadega seotud riske, tõsta inimeste ohutusalseid teadmisi ning hoida ära traagilisi sündmusi.

Ade Pih

Tõrva Dokfest koputab taas kinomaja uksele

15.-17. oktoobril toimub Tõrva kinomajas Koit teist korda Tõrva Dokfest. Kolme päeva jooksul saab nostalgiahõngulises kinomajas vaadata dokumentaalfilme Eesti kui ka välismaa tegijatelt ning toimuvad arutelud mitmete tuntud külalistega.

Tõrva Dokfesti programm on selle aastal mitmekülgsem ja pakub läbi lugude elu erinevaid vaatenurki-sellest ka festivali moto: "Ühest vaatenurgast saab mitu!" Kolme päeva jooksul saab nautida 12 erinevat dokumentaalfilmi. "Festivali eesmärgiks on vaatajateni tuua erinevaid dokumentaalfilme, mis kõnetaks ja innustaks vaatajat. Igale maitsele leidub meie programmi midagi põnevat, sel aastal on ka lastele mõeldud dokumentaalfilme," kommenteerib festivali peakorraldaja Liisa Nurmela.

Peale dokumentaalfilmide näitumise, arutleme koos mitmete tuntud külalistega erinevatel ühiskonda puudutataval teemadel nagu näiteks inimeste privaatsusest tänapäeva maailmas, vananemine ning sellest, kuidas meedia imago loob. Arutelu-desse astuvad külastajatega Mihkel Raud, Hardi Volmer, Uku Lilleväli, Tõrva aktiivsed elanikud ning TÜ Väitlusklubi.

2015. aasta on muusika-aasta ning Tõrva Dokfesti programmis on mitmeid muusikateemalisi dokumentaalfilme. Nende hulgas näiteks „Arvo Pärt - isegi kui ma kõik kaotan“ (Eesti), "Ikkagi elus: lugu muusikast ja mülist" / "Alive Inside" (USA), "Searching for Sugar Man" (SWE/UK). Festivali avafilmi on dokumentaalfilmi „Hundi süda sees“ ESILINASTUS, mille peaosas on eestlastele teada-tuntud Metsatöll ning Soome bänd Finntroll.

Tõrva Dokfesti korraldab MTÜ Rabarebased koostöös Tõrva Linnavalitsuse, MTÜ Mondoga, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriaakadeemiaga ning teiste koostööpartneritega.

Lisainformatsiooni saamiseks saab külastada Tõrva Dokfesti facebooki ning Tõrva Dokfesti ametlikku kodulehekülge www.dokfest.ee.

Dokfest sisaldab endas nii kino, kontserti, kui ka mõttetalguid. Fotode autor: Alis Laan

TÕRVA DOKFEST 2015 KUTSUB FILMI VAATAMA!

15.-17. oktoobril toimub Tõrva kinomajas „Koit“ teist korda Tõrva Dokfest. Välismaa filmidel on eestikeelsed subtiitrid!

NELJAPÄEV 15.10

10:30-11:00 "Elizabethi mänguväljak" (rež. Maris Kerge, Erik Norkroos) Eesti 2015, tasuta Lasteaialastele! Elizabeth viib vaatajad seiklusele, et koos oma vanemate Toomas Eduri ja Age Oksaga avastada müstilist ja muinasjutulist balleti- ja teatrimaailma, kus ta igapäevaseilt aega veedab.

11:00-11:30 Arutelu: "Kelleks suurena saada soovid?"

18:45-19:00 AVAMINE

19:00-20:10 ESILINASTUS:

"Hundi süda sees" (rež. Liina Paakspuu) Eesti 2015, 2€/3€

Dokumentaalfilm karmidest põhjamaistest karvikutest eesti bändist Metsatöll ja soome bändist Finntroll. Kas "hundi süda sees" tähendab, et käreda koore all on õmahingelised looduslapsed?

20:15-20:23 "Urbanimatio"

(rež. Hardi Volmer) Eesti 2015, tasuta Dokumentaalfilm arhitektuuri elustamisest animatsiooni ja muusika abil. Helilooja Ülo Krigul.

20:25-21:00 Külaline: Hardi Volmer Fookuses eesti muusika- ja filmimaastik. **21:15-22:40** "Searching for Sugar Man" (rež. Malik Bendjelloul) Roots!/Ühendkuningriik 2012, 2€/3€

Lugu Sixto Rodriguezest, 1970ndatel Detroitis tegutsenud folklauljast, kellest enda teadmata oli saanud popmuusikaikoon Lõuna-Aafrikas.

REEDE 16.10

12:00-13:00 "Muhu: Ätsed ja roosid" (rež. Kadriann Kibus) Eesti 2014, tasuta Läbi kahe põlvkonna naiste suviste sündmuste otsib film muhu naise arhetüüpi ning avab kohalikku kultuuripärandit tänases päevas.

13:15-14:30 "Lauake, kata end!" "Just Eat It" (Rež. Jen Rustemeyer, Grant Baldwin) Kanada 2014, tasuta Luubi alla võetakse inimeste igapäevane toidutarbimine, millega kaasneb meeletu kõlbliku toidu raiskamine.

14:30-15:15 Filmijärgne arutelu eksperdigiga: "Toiduraiskamine Eestis" **15:30** Üllatus-dokumentaalfilm!

17:00-17:45 Külaline: Uku Lilleväli "Kuidas olla rohkem?" (OLE ROHKEM. kontseptsioon)

18:00-19:55 "Citizenfour" (rež. Laura Poitras) USA/Saksamaa 2014, 2€/3€ Filmi keskes on reporterit kohtumised luureagentuuride jälgimisprogrammide kohta uskumatut informatsiooni paljastanud Edward Snowdeniga. Dokfesti "pärl"!

20:00-21:15 TÜ Väitlusklubi debatt "Citizenfour"i põhjal

22:00 Pidu kultuuripubis Juudas - DND, Diamond Blow, Sõpruse Puiestee, pilet enne südaööd 5€/ pärast südaööd 6€

00:00-00:55 Ööfilm «Tashi Delek» (rež. Peeter Rebane) Eesti 2015, tasuta Tiibeti poiss on raske valiku ees - kas jätkata elu mungana budismile või lahkuda kloostrist tavaellu?

LAUPÄEV 17.10

11:00 Pannkoogihommik muusikaga **12:00-13:00** "Emajõe veemaailm" (rež. Remek Meel) Eesti 2015. Kogupere dokfilm! Tasuta

13:00-14:15 "Ikkagi elus: lugu muusikast ja mülist" / "Alive Inside" (rež. Michael Rosato-Bennett) USA 2014, 2€/3€

Muusikal on võime võidelda mälu-kaotusega. Sotsiaaltöötaja Dan Cohen pühendab oma aja selle väite tõestamiseks ja vanakeste aitamiseks.

14:15-15:15 Arutelu: "Vananemine" Külalised Tiit Vips ("Eluratas"), Eduard Nigol (Tõrvameesansambel), Silvi Veski (Tõrva Invaühing).

15:30-16:45 "Afghan Star" (rež. Havana Marking) USA 2009, tasuta Ohtlik teekond superstaariotsinguile Afganistanis.

17:00-17:45 Külaline: Mihkel Raud Meedia- ja meelelahutusmaailma telgitagused.

18:00-19:30 Lõpufilm: "Arvo Pärt- isegi kui ma kõik kaotan" (rež. Dorian Supin) Eesti 2015, 2€/3€

19:45-20:00 LÕPETAMINE

Korraldajad jätvad endale õiguse teha ajakavas muudatusi! Pileteid saab osta festivali ajal kohapealt. Loe lähemalt: www.dokfest.ee või Tõrva Dokfesti Facebookist

Helme Kihelkonnaleht

Järveteadus on täppisteadus

Kindlasti on üheks Helme kihelkonna suurimaks aardeks meie arvukad järved. Erinäolised ja looduskaunid veekogud pakuvad rõõmu nii rannamõnude nautijatele kui kalaõnne proovijatele. Kuigi nüüdseks on suvi läbi saanud ja vesi jahedaks jahtunud, ei tohiks me unustada, et järved ja neis leiduvad väärtused ei ole igikestvad ning on tihti peale sõltuvuses inimlikest kapriisidest.

Võtsime ühendust Eesti Maailikooli limnoloogiakeskuse teaduri Toomas Kõivuga ning küsisime, millised inimtegevuse pahupoolel järvedele kõige suuremat ohtu kujutavad.

Vesikjärv on kujunenud Tõrva linna pärliks

veekogu liigrikkuse vähenemine jne. Põhimõtteliselt kiirendame nii järve looduslikku vananemist.

Paraku on üldlevinud osa suplejate komme ennast vees niideld kergendada. Kas pisikesest järvest rannahoaja tipul läbi käivad sajad inimesed võivad veekvaliteeti oluliselt mõjutada? Ei ole vaja oma kehahädasid vees kergendada, vaid isegi higinest kehapiinalt eraldub hulga toiteaineid. Kui puhkajate arv kokku lüüa, siis selle põhjal võib välja rehkendada ka mõju järvele. Üldjuhul on toiteainete kontsentratsioon vees juba nii kõrge, et inimkehalt eraldub saast kuigi suur rolli ei mängi. Ohustatud võivad olla eelkõige vähetoitelised ja pehme veega järved, mis saavad ootamatult suure puhkajate koorma alla.

Millised tegevused on järve tervise eriti ohtliku mõjuga?

Igasugune hoolimatu majandamine väetiste ja taimekaitsevahenditega teeb palju kurja. Seda on küll mitmete õigusaktide poolt püütud reguleerida, kuid tundub, et vahepeal jõudsalt paranenud järvede tervis kipub jälle halvemuse suunas liikuma. Üsna tavaline on randadesse suure koguse liiva toomine, pidades toiteainete vaest liiva järvele ohtu. Tegelikult olemis korduvult näinud, kuidas taoline maastikukujundus järve seisundit

Tõrva järved on heaks kasvukohaks ka hundinuiadele.

tuntavalt halvemuse poole on viinud järve tervise seisukohalt oleks regulaarselt niidetav muruväljak palju otstarbekam.

Suureks ohuks vee-elustikule on ka kõikvõimalikud liiklusvahendid, nagu mootorpaadid ja skootrid, mis valimatult tapavad kalamaime ja väiksemaid veorganisme. Meedias õigustavad liiklusvahendite omanikud end, et nende tegevus parandab hagnikutingimusi järves, kuid paraku on see üsna tühine ning järve pinnakihi on suviti hagniku piisavalt.

Milliste kalaliikide püüdmine on Eestis rangelt keelatud? Kuidas mõjutavad veekogu ja sealset elustikku seadusevastased püügiviisid, nagu püüdmine elektril või lõhkeainega?

Kaldest on meil aastaringelt ja kõikjal keelatud püüda tuura, säga, harjust ja tõiakat. Teiste liikide puhul on aeg ja koht omaette määrustega paika pandud. Seadusevastased püügiriistad tekitavad valimatult kahju paljudele kaladele ja teistele veorganismidele, kusjuures inimese saagiks langeb neist vaid väike osa, enamik sureb hiljem lihtsalt vigastuste tagajärjel.

Kas oskate nimetada mõnda juhust minevikust, kus järvele on tekitatud märkimisväärset keskkonakahju?

Meie järvede traagika peitub pigem nõukogudeaegses perioodis, kus intensiivne põllumajandus ja tööstus paljud veekogu ära rikkusid. Nüüd on nende seisund küll paranenud,

Limnoloog ehk järveeadlane Toomas Kõiv on Eesti maailikooli põllumajandus- ja keskkonnainstituudi limnoloogiakeskuse teadurina töötanud juba alates 2006. aastast.

INIMISE KEHALT JA URIINIST VETTE SATTUVAD TOITAINED

Aine	Kogus
Fosfor (kehalt)	1,077 mg
Lämmastik (kehalt)	115 mg
Fosfor (uriinist)	93 mg
Lämmastik (uriinist)	1400 mg
Naatrium (inimeselt/öp)	778 mg
Kaalium (inimeselt/öp)	735 mg
Kloor (inimeselt/öp)	1330 mg
Kaltsium (inimeselt/öp)	38 mg

Nimetatud toiteainetest on veekogude jaoks kõige ohtlikum fosfor, sest see element piirab kõige enam planktonvetikate ja suurtaimede arengut. Piltlikult öeldes võime vette lisada lämmastikku, kuid veekogu seisundit see reeglina ei muuda.

Niipea kui lisame aga fosforit, algab planktonvetikate ja suurtaimede kiire areng. Naatrium, kaalium, kaltsium ja kloriidid erilist tähtsust ei oma, sest neid vajatakse väga väikestes kogustes.

Kuid tihti pole tehtud kahju võimalik milligagi korvata.

Ühe inimese pesemisega pole vast järvi ära rikutud, kuid 1960-70ndatel aastatel lohkama kippunud "saunakultuur" teeb siiani meele mõrks. Veel praguseni seisavad väikejärvede kallastel suured saunakompleksid, kust praktiliselt puhastamata pesuvei otse järve voolas.

Mis on teie arvates kõige märkimisväärsemad järved Helme kihelkonnas?

Piirkonna pärl on loomulikult Kooriküla järvestik. Seal paiknevad Valgjärv ja Udsu järv on vähetoitelised veekogud, mis õnnelikul kombel on säilitanud oma ürgse näo, olles vähesteks näideteks meie järvede looduslikust arenguteest.

Tõrva Noortevolikogu jagab välja järjekorras viienda auhinna

Alates septembri algusest on kõikidel inimestel taas võimalik esitada Tõrva Noortevolikogu auhinnale kandidaate. Auhinda antakse sellel aastal välja juba viiendat korda.

„Auhinna väljaandmise eesmärgiks on tunnustada inimesi, kes on panustanud Tõrva linna ja selle ümbruse heaolu tagamiseks roh-

kem, kui ühiskond on oodanud. See tähendab seda, et tahame tunnustada inimesi, kes vabatahtlikult panustavad piirkonna arengusse.“ ütles Tõrva Noortevolikogu esimees Triin Jaansalu. „Auhinna võimaluse inimestel märgata enda kõrval teist inimest ja tema poolt tehtud heategu,“ lisas Jaansalu.

Kandidaate saavad esitada kõik inimesed. Auhinnale saab kandidaate esitada www.torvanoorde.ee leheküljel, saates e-maili torvanoorde@torvanoorde.ee või postiga aadressile Spordi 1, Tõrva linn. Kandidaadi esitamisel tuleb märkida põhjendus, miks kandidaat on sobilik auhinnale. „Auhinna saaja valib noortevoli-

kogu oma koosolekul ning laureati tänatakse noortevolikogu viiendale sünnipäevale pühendatud sündmusel,“ teatas esimese. „Kutsun kõiki inimesi üles kandidaate esitada ja häid inimesi tunnustama. Kandidaate saab esitada kuni 30. septembrini.“

Noortevolikogu on auhinda välja andnud juba 2011. aastast. Esimese

auhinna sai endine Tõrva Gümnaasiumi õpetaja ja koduloomuuseumi eestvedaja Hilma Karu, teise auhinna sai loodusprojektide eestvedaja Liia Ortus, kolmanda auhinna noorsootöötaja Merike Soomets ning neljanda auhinna Tõrva Gümnaasiumi õpetaja ja mitmete projektide eestvedaja Katrin Priilaid.

Egon Ilisson

Kossumehed võitsid veteranide MM-il hõbemedalid

USA-s toimunud veteranide korvpalli MM-il võitis Eesti 40+ vanusegrupis hõbemedalid. Nii rõõmu kui traagikat tunda saanud meeskonna koosseisus mängisid ka mitmed meie kandi mehed.

Orlandos peetud MM-il kuulusid 12-mehelise meeskonda tõrvakad Elmo Kaart ja Kuuno Toming, Riidas üles kasvanud Indrek Leppik ning Tõrva tuletõrjekomandos töötav Rivo Retsnik. Kokku oli 12 meest poolde otseselt Valgamaaga seotud.

Puhaste paberitega finaali

Alagrupiturniiri alustati bravuurikalt ja võideti nii Tšiili A võistkonda 71:68 kui Argentiina B võistkonna mehi 77:53 ning tagati sellega pääs veerandfinaali. Seal suisa põrmustati Kolumbia veteranid tulemusega 107:79. Poolfinaalmäng oli samuti jalutuskäik, sest Puerto Rico tehti selg prügiseks skooriga 90:67. Finaalis kohtuti aga uuesti alagrupikaaslast Argentiina B meeskonnaga ja

Veteranide hõbedane korvpallimeeskond.

seekord pakkus mäng draamat viimase sekundini. Kuna normaalajal võitjat selgitada ei õnnestunud, tuli võtta kasutusele lisaeg, kus viimase sekundil oli eestlastel võimalus visata võidukorv. Kahjuks sedakorda vise ei tabanud, ülinapp 78:79 kaotus oli tõsiasi.

Et tegu oli tugeva turniiriga, annab tõestust see, et kõikide vanuseklasside peale oli võistkondi kau-

gelt üle 200 ja osalejaid 3000 ringis. 40+ vanuseklassis oli osalejaid üle maailma kokku 15 võistkonda. Tunnustamistväärv on medal ka seetõttu, et paljud mehed oleksid võinud turniiril mängida ka juba 45+ vanuseklassis. Turniiril oli kohal nii endiseid NBA mehi kui ka koos Tiit Sokuga 1988. aastal olümpia-võitjaks tulnud ning ka Ukraina spordiministri ja korvpallilõidu esi-

Just selliste medalitega tulid eestlastele üle ookeani koju.

võistkonda ning on tiitlivõistlustel ning rahvusvahelistel turniiridel juba kogenud mängumehed.

Kindlasti ole just odav lõbu nii pikki reise mööda maailma ette võtta ning enamus kulusid tuleb katta omast taskust. "Hobid ongi kallid! Nii toimus ka meie seekordne reis täielikult oma kulude ja kirjadega." räägib hõbedamees Toming. Siiski ei ole spordimees kitsi kiitma toetajaid, kelleks meeste sõnul nende kodused perekondade ja sõprade näol. "Samas julgustan kindlasti Valgamaa firmasid selliseid meeskondi toetama ja oma reklaami meie võistlusriiete lisama. Viime neid ju nii ka laia maailma," kutsus Toming üles toetama omavanuseliste maailma paremiku kuuluvaid mehi. Hõbedameeste hinnangul on sportimine väga oluline nüüdsel täiskasvanu elu elamiseks ja nad võtavad üleskutset "mehed liikuma" enda südameasjana. Seda enam, et ammugi ei liiguta ainuüksi koduhoovis, vaid käiakse oma suurepärase mänguoskust näitamas ka laias maailmas.

mehe kohal töötanud legendaarne Alexander Volkov. Eesti läbi aegate suurtest olid kohal Priit Tomson, Viktor Viktorov, Rashid Abelmanov ja paljud teised.

Eelarve omavahenditest

Nii Elmo Kaart kui Kuuno Toming kuulusid ka 2013. aastal 40+ vanuseklassis Eesti meistriteks ja Itaalias maailma-meistriteks kroonitud

Uued tuuled Tõrva muusikakoolis

Thea Leitmaa
Tõrva muusikakooli direktor

Tõrva muusikakool on kujunenud piirkonnas vajalikuks ja hinnatud õppeasutuseks. Muusikaharidust on hakatud järjest rohkem väärtustama, see on saanud paljudele hea hariduse osaks. Viimastel aastatel on muusikakooli õpilaste arv järjekindlalt kasvanud. Sel õppeaastal õpib koolis juba ligi 100 õpilast.

Juba eelmisest sügisest on muusikakoolis avatud vabaõppe osakond, kus saavad õppida õpilased, kes soovivad oma võimeid arendada huvipakkavas valdkonnas, kuid ei soovi või ei saa läbida kõiki õppekavas ette nähtud aineid. Erandkorras (vabade kohtade olemasolul) saavad vabaõppes pillimängu õppida ka täiskasvanud (alates 19. eluaastast).

Alanud õppeaastal alustas Tõrva muusikakoolis tööd pop-jazzlauluosakond, kus saavad laulmist õppida muusikakoolis pillerialadel õppivad noored muusikud. Lauluosakonnas asusid tööle Novella Hanson ja Maie Kala, kes varem tegutsesid Tõrva Laulustuudio lauluõpetajatena.

Alates 1. oktoobrist on toimimas veel üks oluline muudatus:

Muusikalise hariduse eest seistes soovime, et lapsevanem leiaks või-

Piit Tõrva muusikakooli pidulikult aktuselt.

maluse õpingute ajal lapsele oma pill muretsema, millega noor muusik ka kooli lõpetamise järgselt saaks mängida. Kellel see võimalus siiski puudub, on saanud muusikakoolilt pilli rentida ja seda senini tasuta. Pillide soetamine ja remont on üpris kulukas ning alates selle aasta 1. oktoobrist hakkavad muusikakoolilt pilli rentivad õpilased tasuma sümbolset tasu, millest saadav tulu kasutatakse pillide remondiks ja pillitarvikute (pillikeeled, huulilukud jne) soetamiseks. Küll aga muusikakooli esimesse klassi õppima asunud õpilasele võimaldab kool tasuta pilli (akordion, orkestriplid) kasutamise õppeaasta lõpuni.

01.10.15 kehtima hakkavate tasuliste teenuste hinnad:

Pillirent 2.-7. klassi õpilastele on 2,50 eurot kuus (plokkflöödi rent

1,30 eurot kuus). Kahe pilli rentimisel tasutakse renditasu ühe pilli eest. Pillirent vabaõppes õppijale ja nimekirjas mitteolevale kasutajale on 5,00 eurot kuus (plokkflöödi 2,50 eurot kuus).

Uus õppeaasta toob Tõrva muusikakoolile kaasa ka mitmeid huvitavaid muusikasündmusi. Tähtsaim neist on kooli juubeli tähistamise pidulik kontsert-aktus kirik-kammersaalis 21. novembril. Aktiivset kontserttegevust jätkab uuel hooajal Liivimaa Noorteorkester, kelle esinemist saime nautida Tõrva Tule-Päevadel kirik-kammersaalis. Orkestri dirigentidena jätkavad Valga muusikakooli õpetaja José Antonio Page Ramirez ja Tõrva muusikakooli õpetaja Anton Kogan. Orkester kavatseb osaleda 12. Euroopa noorte muusikafestivalil järgmise aasta mais Hispaanias San Sebastianis.

PROMENS üks Euroopa juhtivatest plastpakendite ja komponentide valmistajatest. Meie suuremateks klientideks on maailma juhtivad auto- ja elektroonikatööstused.

Meie Eesti tehases töötab ca 250 töötajat.

Otsime pidevalt uusi töötajaid erinevatesse tööloikudesse. Hetkeseisuga pakume tööd:

OPERAATORITELE (toodete kontroll ja pakendamise; töö koosteseadmetel);
TOOTMISE ABITÖÖLISTELE (töökeskuste ettevalmistamine);
TRANSPORDITÖÖLISTELE (siselogistika töstukiga)

Töö toimub 3 vahetuses (sh öine vahetus).

Pakume: Stabiilset töösuhet ja toetavat töökeskkonda Väljaõpet kohapeal Töötasu vastavalt töötulemustele (lisaks põhitasule ka tulemustasut) Transpordivõimalust (kombinatsioon olemasolevate lahendustega)

Ettevõtte asub **Rõngsus**. Võta ühendust ja uuri täpsemalt!

KONTAKT: Tehase 4, 61001, Rõngu, Tartumaa ylle.lembe@promens.com 737 1821

Arvo Lasting,
EELK Helme Maarja koguduse õpetaja

Sõprussuhted Soome kristlastega

Oleme soomlastega sugulasrahvad ja meie vahel elavad südamlukud ja toetavad sõprussuhted. Eriti on seda tunda kirikutevahelises koostöös. Mõlemal maal on peamiseks religioosseks jõuks evangeelsed kirikud. Nii on Tõrva Immanueli kogudusel tihedalt läbikäimine põhjanaabrite kristlastega. Ja on ka meie piirkonna luterlikel kogudustel head suhted Soome usukaaslastega igal tasandil.

Kohe meie riigi iseseisvuses algasid sõprussuhted Helme ning Laihia koguduste vahel. Siis külastasin Laihiat Tõrva Gümnaasiumi suure grupi

õpilasega koolidevahelises kohtumises. Täna on Laihia koguduse juhtkond vahetunud. Sealseks kontaktisikuks on nüüd kaplan Anne Visser-Keltto. Kogudus sai omale alles kevadel uue peaõpetaja ehk kirkkoherra Marja-Liisa Mäki. Et Laihia asub kaugel, 400 km Helsingist, siis on meie kohtumised harvad. Ettevõtja Tapani Koski sõidab mõnikord Helmele läbi ja toob tervitusi. Aga oli heameelne äsja kohata vanu ja uusi sõpru Laihiast, kus sain osaleda misjoniohtul ja reedesel palvusel.

Sügisel nädalavahetusel võidrustati Taagepera koguduse juhatus Hauhos. Hauho vald ühines mitu aastat tagasi Hämeenlinnaga suur-

vallaks. Sellega lõppes ametlikud sõprussuhted meie Helme valla. Küll aga kestab edasi siiras isiklik sõprus kahe piirkonna rahva ning kahe koguduse vahel. Just koguduste vaheline sõprus saigi kohtumisel kinnitatud kirjaliku lepinguga. Meie parimaid Soome sõpru Veikko Tuominen leiab igal aastal mahti käia meid vaatamas.

Meie riigi iseseisvuses algasid kohe sõprussuhted ka Viljandi praostkonna ning Soome Tuusula praostkonna vahel. Tuusula piirkond asub 20-40 kilomeetrit pealinna ja seetõttu on meie suhtlemine lihtne. Oktoobri alguses tuleb Tuusula praostkonna delegatsioon külla Viljandimaale ja

TEATED

- ♦ 27.sept kl 11 lahkunute mälestamise jumalateenistus Riidaja kirik-kabelis, muusika: Piret ja Aivar Tiirak ning Külli Starke.
- ♦ 27.sept kl 14 Helme kirikus kontsert „Laulud Neitsi Maarjale“ (Maarjamaa 800). Ansambel Unison, orellil: Tuuliki Jürjo.

- ♦ Oktoobris jumalateenistused Helme kirikus kl 11.
- ♦ Jumalateenistused Taagepera kirikus lõikustänapühäl 11.okt kl 14 ja 25.okt kl 14.
- ♦ Helme kirikus riiete annetusemüük T-N kl 10-13.

ilmselt jõuab külalisi Helme kirikussegi jumalateenistusele.

Põhjanaanabritel leiame ikka veel nüüdki majanduslikku tuge oma kirikute korrastamiseks ja kirikliku tegevuse edendamiseks. Toetame

üksteist eestpalvetes usuliselt, hingeliselt, rõõmustame oma kultuuriliste sidemetega üle. Paneme tähele teisi meie ühiseid hõimurahvaid keset Venemaad ja otsime võimalusi nende aitamiseks.

Leia töö Eestis või mujal Euroopas

LIIVIMAA TÖÖMESS

26. septembril 2015 kell 9.00 – 13.00

Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses (Kesk 1, Valga)

- Töövõimalused Eestis ja mujal Euroopas
- Tööpakkumised otse tööandjalt
- Töötukassa teenuste tutvustus
- Töösuhete ja ettevõtlusega seotud info töötukassa partneritelt

15501
Töötukassa infotelefon
www.toomess.ee

Töömess on tasuta – tule ja osale!

Ettekanded teatrisaalis

- 10.00 - 10.30 "Töötamine meie ettevõttes", UPM-Kymmene Otepää AS
- 10.30 - 11.00 "Töökohapõhine õpe", Valgamaa Kutseõppekeskus
- 11.00 - 11.45 "Töötamise võimalused erinevate lepingute alusel ja nende lepingute lõpetamine", Tööinspeksioon
- 12.00 - 12.45 „Töövõimereform ja teenused vähenenud töövõimega inimestele“, Eesti Töötukassa

Teatrisaali fuajees

- 9.00 – 13.00 Enics Eesti AS töötuba

Ovaalsaalis

- 9.00 – 13.00 Karjäärinõustamine kõigile, Eesti Töötukassa

Info töömessil osalejate kohta
www.toomess.ee

Muhk Invest teostab:
 *Katuseetööd
 *Fassaaditööd
 *Üldehitustööd
 Tel: +372 5554 4156
 muhkinvest@gmail.com

TM Hooldusgrupp OÜ

Kinnisvarahooldus
Lõuna-Eestis

Pakutavad teenused:

- Haljastuse hooldus
- Haljastuse rajamine
- Lumetõrjetööd
- Veoteenused
- Puhastusteenused

Tel +372 51 999 502 tmhooldusgrupp@gmail.com www.tmhooldus.ee

THKK müüb

Lõhutud lepa ja kase küttepuid, pikkustes 25 kuni 60 cm.
 Hind 27 kuni 31€.
 Kuivi küttepuid, pikkusega 30 ja 50 cm. Hind 36 kuni 40€
 Ümarat puitbriketti, kott 25 kg. Hind 4.00€
 Tõrva piires transport tasuta. Tel. 56 51820.

Ostab metsakinnistuid ja põllumaid kogu Eestis.

Tel 5557 7007
 janno@tartumets.ee
 www.tartumets.ee

MEIE USUME ENDISELT, ET METSATEHINGUTES ON OLULINE OSTJA USALDUSVÄÄRSUS.

Ostame üle Eesti raieõigust, METSA- JA PÖLLUMAAD.

5558 6086
 info@ostanmetsa.ee
 www.ostanmetsa.ee

Madis Hindre

Renè Rahn: Riidaja kool jätkaku üheksaklassilisena

Rääkisin Põdrala vallavolikogu esimehe Renè Rahnuga (40) päev pärast seda, kui talumehed traktoritega Toompeal käisid. Nii läks meie jutt Põdralast kaugemale, sest kõik, mis toimub mujal, jõuab moel või teisel ka väikevaldadesse.

Urmas Kruise rääkis põllumeestele, et riik ei saagi ületootmist toetada ja talunikud peaks mõtlema tegevuse ümbersuunamisele. Kui palju valitsus siiski sekkuma peaks?

Mõistma peab, et Euroopa kontekstis põllumajanduse vaba turgu ei eksisteeri. Kui teistes riikides põllumajandust doteeritakse, tuleb seda teha ka meil, et tagada võrdne konkurents. Ka euroliidupoolele kriisibile peaks Eesti riik omalt poolt raha juurde lisama, et kõige raskem olukord ära lahendada. Kui laudad praegu kinni pannakse, on neid hiljem väga-väga raske uuesti avada.

Kui palju põllumajanduskriis Põdrala valda mõjutab?

Piimanduse koha pealt eriti ei mõjuta, kuna meil tegeldakse peamiselt teravilja- ja rapsikasvatusega. Samas ei saa me vaadata asja ainult oma valla seisukohalt, sest lõõgi all on põllumajandus ja maaelu tervikuna.

Põdrala vald on küllalt väike ja kõik on n-ö omad. Kui tihti teil nõobist kinni võetakse, et teie seal volikogus arutage ikka minu muret ka?

Ega väga tihti ei võeta, sest maainimesed elavad eraldi ja on küllalt toimekad. Igal inimesel on neid oma tegemisi hästi palju. Kes on põllumees, see on põllu peal ja kes teeb muud tööd, on sellega ametis. Kogu vaba aeg toimetatakse kodus, sest ega maal tööst puudu ei tule. Sellist vaba aega, et ringi käia ja kuskil kokku saada, on väga vähe.

Mina just arvasin, et väikeses vallas on see otsustamine rohkem ühine ja kogukonnakeskne.

Seda kindlasti. Kui me võtame volikogu, siis seal on inimesi üle valla ja inimeste mured on ikkagi hästi teada. Ja nii pole ainult volikogus. Ka näiteks meie sotsiaaltöötaja tunneb kõiki probleemseid valdkondi, teab kõiki inimesi.

Viimasel volikogu istungil arutati eemalt vaadates päris lõbusaid asju. Näiteks räägiti sellest, kuidas taluloomad mööda Riidaja alevit ringi jalutavad.

(Naerab) No eks vahel juhtub jah sihukesi asju ka. See muidugi ei ole meie põhiprobleem, vaid me tegeleme ikka tõsisemate asjadega ka.

Kui suuremates omavalitsustes on selge koalitsioon ja opositsioon, kes

omavahel hoogsalt lahinguid peavad, siis Põdrala vallas käib pigem selline ühisotsustamine. Kas opositsiooni puudumisega pole ohtu, et omavalitsuse juhid kuidagi mugavaks jäävad?

Vaadake, ega mitme erakonna puudumine ei tähenda, et poleks vastastikusi pörkumisi või arutelusid. See kõik on, lihtsalt jääb ära selline mõttetu poliitiline kemplemine. Saame tegelda sisuliste aruteluga, mille käigus tulevad välja ka erinevad seisukohad.

Volikogu praegune koosseis on kaks aastat koos istunud. Mis senimaani kõige suuremaid vaidlusi on tekitanud?

Kindlasti tekitas palju arutelu see, kui pidime Pikasilla kooli sulgema. Samuti on ühinemise teema pidevalt õhus olnud.

Kuidas nelja omavalitsuse ühinemisläbirääkimised kulgevad?

Täna ollakse ikka küllalt ettevalmistavas faasis. Nüüd see nädal jõuame ka ühinemislepingu juurde.

Aga kahe aasta pärast valitakse juhte juba suurele ühisomavalitsusele?

Ma arvan, et see on reaalsus.

Ühinemine viib võimukeskme kindlasti Tõrva linna. Missugused teenused Põdrala valda alles peaks jääma?

No kindlasti kool, kultuurimaja, kindlasti ka raamatukogu ja noortekeskus. Loomulikult peab jääma ka sotsiaaltöötaja töökoht, et ta saaks inimestega tihedalt suhelda ja vajadusel kiiresti reageerida.

Mis saab Riidaja koolist? Kas jätkatakse praegusel kujul või muutub ta kuueklassiliseks kooliks?

Meie toetame kindlasti üheksaklassilist kooli. Kool on ikkagi maapiirkonnas väga oluline. Eks see on selline allakäigutrepp. Kui me loobume ühest asjast, siis peagi kaob ka midagi muud ja lõpptulemusena pole inimestel enam võimalik maapiirkonnas elada. Kui inimesed peavad lapsi viima eemale kooli, siis saab see probleemiks.

Kui teie kuus aastat tagasi volikokku kandideerisite, tegelesite põhiliselt ettevõtmisega ja pidasite oma plussiks finantsalaseid teadmisi ja seda, et oskate eurorahasid koju tuua. Kuidas läinud on?

Rahn naudib loodust ja perega veedetud aega.

Ütleme nii, et praktiliselt kõik Euroopa Liidu rahad, mida on võimalik tuua, oleme ka ära toonud ja ma usun, et võime rahul olla. Meil on teatud prioriteedid olnud. Kool, kultuur, spordivõimalused- ehk need asjad, mida vald peaks pakkuma. Väikse valla võimekus ja eegi eesmärk ei ole pakuda ettevõtluskeskkonda. Valla ülesanne on pakuda kultuurilist ja hariduslikku tuge, samuti sotsiaalset abi ja sellega me oleme hästi hakkama saanud.

Mida te mõtlete selle all, et omavalitsus ei pea pakkuma ettevõtluskeskkonda?

See on pikk teema. Räägime näiteks maksupoliitikast, mida vald kujundada ei saa. Me ei määra maksusid ega kehtesta maksusoodustusi. Vallal pole ka maad, mida ettevõtetele pakkuda ega ressursse, et luua tööstusparki. Ja asi polegi niivõrd valla väiksuses, vaid pigem selles põhimõttes, mida vallalt oodatakse ja kuidas rahasid riigi ja omavalitsuste vahel jagatakse.

Tõrva linnas on ju tööstuspargi rajamisest räägitud juba aastaid.

No, aga miks seda siis tehtud ei ole? Rääkida võib ju palju. Meie ei ole ka rääkinud, sest me teame, et raha selliseks ajaks ei ole. Oleme võtnud endale sellised eesmärgid, mida on võimalik ka täita.

Nii et teie arusaam on pigem selline, et

kui luua hea elukeskkond, siis tulevad ka inimesed ja tuleb ka ettevõtlus.

Ma usun küll, sest ega me jõuga inimesi maale tuua ei saa. Maaelu on täna mõnes mõttes selline privileeg ja töö ühekorraga. Maal elamine nõuab tahet ja selleks, et inimesed tahaks tulla, peab elukeskkond olema hea.

Küsimata ei saa jätta ka viimasel ajal nõnda aktuaalse pagulasteema kohta. Augusti lõpus saadeti vallale siseministeri kiri, kus räägiti hästi optimistlikult kõigi omavalitsuste soovist pagulaste vastuvõtmisega aidata, ja uuriti, kas ja kui palju on Põdrala vald valmis sõjapõgenikke vastu võtma.

Volikogus me veel ametlikku seisukohta pole võtnud. Saan rääkida oma isiklikust seisukohast ja mina näen lahendusena pigem seda, et minnakse kohale sinna, kus on sõda, ja aidatakse sõjakolde naabruses olevaid põgenikelaagreid.

Siiski, kas Põdrala vald oleks valmis näiteks ühe Süüria perekonna vastuvõtmiseks?

Minu arvamus on, et täna mitte. Meil peaks olema elamispiind, kuhu nad majutada, eraldi inimene, kes neid meie ühiskonda aitaks sulandada. Koolis peaks olema keegi, kes nende lastele keelt õpetaks. Praegu meil seda võimekust pole.